

νου παραφορὰς καὶ μανίας τοῖς γευσασμένοις καὶ τῶν ναρκωτικῶν φύλλων τῆς δάφνης ἐνεπνέετο ἡ Πυθία, ἀναλόγως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι· τὰ δὲ ἐξωτερικὰ φαινόμενα ἦσαν ὅμοια πρὸς τὰ καὶ σήμερον ὑπὸ τῶν ὑπνωτιστῶν ἢ ἀμέσως ἢ διὰ διαφόρων μέσων προκαλούμενα. Ὁ προφήτης τοῦ Θεοῦ τούναντίον προπαρασκευάζεται διὰ νηστείας, ὡς ὁ Μωυσῆς, καὶ προσευχῆς δι' ἁγίου καὶ ἄγνου βίου διὰ τὴν καταστήσῃ ἑαυτὸν ὄργανον ἐλευθέρου καὶ σπειδητὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Οἱ δὲ μάντιες κατέχονται ὑπὸ εἶδους τινὸς μέθης καὶ ἀνελευθερίας». «Τοῦτο γὰρ μάντις ἴδιον, λέγει ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν, τὸ ἐξεστηκέναι, τὸ ἀνάγκην ὑπομένειν, τὸ ὠθεῖσθαι, τὸ ἔλκεσθαι, τὸ σύρεσθαι ὡσπερ μαινόμενον· ὁ δὲ προφήτης οὐχ' οὕτως, ἀλλὰ μετὰ δικαιοσύνης νηφούσης καὶ σωφρονούσης καταστάσεως καὶ εἰδῶς ἃ φθέγγεται». Φέρων δὲ εἰς μαρτυρίαν ἑλληνικὰς συγγραφὰς ἐπάγεται ἡ ἀκουσὸν γοῦν Πλάτωνος λέγοντος οὕτως «ὡσπερ οἱ χρησμοδοὶ καὶ οἱ θεομάντιες λέγουσι μὲν πολλὰ καὶ καλὰ, ἴσασι δὲ οὐδὲν ὧν λέγουσι» (ὁμιλ. 29 εἰς τὴν α. πρὸς Κορθ.). Ἡ σφαῖρα λοιπὸν τοῦ μαντικοῦ εἶνε ὁ κόσμος τῶν αἰσθησέων, ὁ κόσμος ὁ πεπερασμένος, τῆς δὲ προφητείας τὸ βασιλεῖον τοῦ Θεοῦ καὶ αἱ σχέσεις τούτου πρὸς τε ἑαυτὸν καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου. Ὅταν δὲ οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐν ταῖς ἐνεργείαις τοῦ μαντικοῦ διαβλέπουσι δαιμονικὴν ἐνέργειαν κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀποστόλου (Α΄ Κορινθ. 10, 14) δὲν ἀπατώνται, ἀλλὰ ὁμιλοῦσι περὶ ἀληθείας σπουδίας. «Δαίμονος γὰρ ἴδιον τὸ θόρυβον καὶ μανίαν ποιεῖν καὶ πολλὴν τὸν ζόφον· Θεοῦ δὲ τὸ φωτίζειν καὶ μετὰ συνέσεως διδάσκειν τὰ δέοντα». (Χρυσοστμ. ἐνθα ἀνωτέρω.)

(Ἄκολουθεῖ).

MONO VETUS.

ΑΠΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ ΕΙΣ ΔΙΧΟΥΝΙ.

Ἡ ἡμέρα καθ' ἣν, ἐγκαταλείποντες τὴν πόλιν τοῦ Ἁγ. Δονάτου, διευθυνόμεθα πρὸς τὴν ἱστορικὴν μονὴν Διχουνοῦ ἦτο Σάββατον. Οὐδόλως θὰ ἀνέφερον τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν, ἐάν μὴ αὕτη συνεδέετο καὶ πρὸς ἄλλας ἡμῶν ἐντυπώσεις, ἀμέσως ἐκ ταύτης προελθούσας. Μόλις ἐξῆλθον μετὰ τῶν προαστείων Παραμυθίας, Σιαμετίων καλουμένων καὶ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ χωρήσωμεν ἀνέτως ὡς ἐκ τοῦ μεγάλου συνωστισμοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τῶν περίξω χρόνων, μεταβαινόντων εἰς τὴν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου τελουμένην ἐν Παραμυθίᾳ ἀγοράν. Ἠδυνάτο τις νὰ παρατηρήσῃ μεταξὺ ῥωμαλέων ἀνδρῶν ἐλαυνόντων ἡμιόνους καταφόρτους ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μὲ ζύλα ἐγγωρίου βιομηχανίας ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον καὶ γυναικῶν πάσης ἡλικίας, ἀπὸ τῆς σφι-

γώσης παρθένου μέχρι τῆς κυρωθείσης ἤδη γράας· ὁ ἀριθμὸς τῶν γυναικῶν ἐκείνων, αἵτινες κατάφοροι ἐκ ζύλων πρὸς καῦσιν ἢ καὶ διὰ ἄλλην χρεῖαν μεταβαίνουν εἰς τὴν ἀγοράν, ἐάν μὴ εἶνε ἴσος πρὸς τὸν τῶν ἀνδρῶν, ἐν τούτοις ἔμωσ κατ' ὀλίγον τούτου ὑστερεῖ. Τὴν τοιαύτην συστηματικὴν τῶν γυναικῶν πράξιν ἀποτελοῦσαν προφανῆ ἀνάμιξιν αὐτῶν εἰς τὰ τῶν ἀνδρῶν ἔργα, ἐάν τις ἐπισταμένως ἐξετάσῃ, πιστεύω, δὲν ἤθελεν εὐρεθῆ εἰς τὴν εὐάρεστον θέσιν νὰ χαιρετίσῃ ὡς σημεῖον προοδου καὶ λεπτοῦ πολιτισμοῦ ἢ χειραφετήσεως τοῦ γυναικείου φύλου. Τὸ τοιοῦτο πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ ὑφίσταται ἐν οἰκῇ ποτε τῆς Ἡπείρου κοινωνίας. Ἐξεπλάγην ἀκούσας ὅτι τὸ βαρὺ ἐκεῖνο τῶν ζύλων φορτίον, διὰ τὸ ὅποιον ἐπὶ πολὺ μοχθοῦσι νὰ κόψωσι καὶ νὰ φέρωσιν ἐπὶ ἱκανὰς ὥρας ἐπὶ τῆς ῥάχους αὐτῶν αἱ γυναῖκες, πωλοῦσιν ἀντὶ εὐτελεστάτης τιμῆς, ἀντὶ ἐνὸς μέχρι δύο γροσίων. Ἡ φυσικὴ τοῦ τόπου ἀστοργία ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν τῶν πρὸς τὸ ζῆν, ἢ χονδρὴ ἀπαιδευσία καὶ ἡ ἐκ τούτων ἀναγκαιώς προερχομένη πενία ἀναγκάζει τὰς γυναῖκας τοῦ τόπου ἐκεῖνου εἰς τὸ ἥκιστα ἐπικερδὲς αὐτὸ διάβημα καὶ ὑπὸ ἠθικὴν καὶ ὑπὸ ὕλικὴν ἐποψίν Ἀνελογίσθην τότε μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους τὴν φοβεράν παρὰ τῆς τύχης ἀποκλήρωσιν τοῦ τόπου ἐκεῖνου· ἐζήτησα νὰ ἀνεύρω βαθύτερον τὰ αἷτια τοῦ ἐκρύθμου τούτου πράγματος, ἀλλ' ὁ πόνος τῆς καρδίας μου δὲν μ' ἄφινε νὰ σκεφθῶ ἄλλο τι παρὰ ποία θεραπεία θὰ ἦτο δυνατὸν τὸ ἔλκος τοῦτο νὰ ἐπουλώσῃ καὶ θεραπεύσῃ. Ἐν τῷ μέσῳ μυρίων σκέψεων ἀνελογίσθην πρὸς στιγμὴν τὸ ζήτημα τῆς πνευματικῆς τοῦ τόπου μορφώσεως. Δυστυχῶς μετὰ λύπης μου παρητήρησα ὅτι τὰ σχολεῖα ἐκεῖ ἢ πάντῃ ἀγνωστα εἶνε, ἢ πολὺ ἀραιὰ καὶ κακῶς ἔχοντα. Πόσον βεβαίως εἰς τὸν καθαρισμόν τῆς ἀτμοσφαιράς ἐκεῖνης θὰ συνετελεῖ ἡ παιδεία. Ἀμέσως ἤλθον εἰς τὸν νοῦν μου τὰ σοφὰ τοῦ δαιμονίου Γαλάτου Hugo λόγια· Ἐκ τῶν κάτω φωτίσατε τὴν κοινωνίαν, ἐκ τῶν κάτω ὁ θόλος τῆς κακίας εἶνε κατεσκευασμένος μὲ ἀμάθειαν· καταστρέψατε τὴν τρώγλην ἀθείαν καὶ ἔχετε κατεστραμμένον τὸν ἀσπάλακα ἔργλημα». Ἀμφότεραι, ἢ τε κοινωνία καὶ ἡ ἐκκλησία, ἡτις ἰδίᾳ σοβαρὰς εὐθύνας φέρει διὰ τὴν πνευματικὴν ἐνὸς τόπου διακυβέρνησιν ὀφείλουσιν ἀπὸ κοινοῦ ἀλληλοκρατούμεναι νὰ χωρῶσι μετὰ θάρρους ἐπὶ τὸ μέγα τοῦ ἀνακαινισμού τῆς ἀνθρωπότητος ἔργον. Μόνον οὕτως ὁ μὲν ἀνὴρ ἤθελεν ἀποκτήσει τὴν ἀνδρικὴν σοβαρότητα, ἢ δὲ γυνὴ τὴν ἠθικὴν ἀξίαν καὶ κοσμιότητα τὴν ἐμπρέπουσαν εἰς τὸ φύλον αὐτῆς. Ἀκόμη τοιαῦτα ἐσκεπτόμην, ὅτε αἴφνης εὐρέθην πρὸ τῆς φοβερᾶς διόδου, τῆς καλουμένης Σκάλας, τῆς Παραμυθίας. Τὸ ἐντελὲς ἀνηφορικὸν καὶ δύσβατον τοῦ στενοῦ ἐκεῖνου καὶ αἱ ὀλισθηραὶ πέτραι αὐτοῦ μ' ἠνάγκασαν νὰ καταβῶ ἀπὸ τοῦ ἵππου μου καὶ πῆξὸς νὰ διέλθω τὸ μέρος ἐκεῖνο. Ὅσα δύσβατα εἶνε ἡ Σκάλα αὕτη, τόσα καὶ βραχεῖα· μόλις ἐν τέταρτον τῆς ὥρας χρειάζεται, ἵνα διελθῶν τις αὐτὴν ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ ὄμαλου. Ἡ Σκάλα αὕτη πρὸ ἱκανῶν αἰῶνων διανοιγείσα εἰς τὸ ὑπεράνω τῆς Παραμυθίας κείμενον ὄρος, Κορύλλαν καλούμενον, ἀποτελεῖ τὴν μόνην ὁδὸν τῆς συγκοινωνίας τῶν κατοικούντων ἄνω τῆς Σκάλας, οἱ ὅποιοι καὶ Σκα-

λοπανήσιοι καλοῦνται, με τοὺς εὐρισκομένους κάτω αὐ-
τῆς. Φαίνεται ἐξάπαντος ὅτι τὸ μέρος τοῦτο εἶχε ποτε
παῖξή σπουδαῖον πρόσωπον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Θεσπρω-
τίας. Κατὰ τὴν εἰσέλασιν τῶν Ἀλθανῶν εἰς τὰς παρὰ
τὸν Ἄδην μυθολογικὰς χώρας καὶ ὁμίην πρὸς εὐρυσιν
τῶν κατακτήσεων αὐτῶν τὸ ρεῦμα τῆς περαιτέρω ἐπι-
δρομῆς σεβασθῆν τὰ φυσικὰ τῆς χώρας πρὸς ὑπέρβασι
κωλύματα ἐστάθη πρὸ τῆς φρικώδους τῆς ὠχρωμένης
Σκάλας ὄψεως, καθὼς τρανότατα μαρτυρεῖ καὶ ἡ δια-
φορὰ τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων τῶν ἄνω καὶ κάτω τῆς Σκά-
λας οἰκούντων καὶ ἰδίᾳ ἡ γλῶσσα, διότι οἱ κατοικοῦν-
τες ἄνω τῆς Σκάλας ἐκτὸς τῆς διαφόρου ἐνδυμασίας καὶ
τοῦ ἀλλοίου βίου, ἂν διάγουσιν ὡς πρὸς τοὺς κάτω τῆς
Σκάλας, ἀγνωστοὶ παντάπασιν τὴν ἀλθανικὴν γλῶσσαν,
ἥτις ἀπ' ἐναντίας εἰς ὅλα τὰ κάτω τῆς Σκάλας χωρὶα
σχεδὸν παρὰ πάντων λαλεῖται. Κατὰ τὰς πολλὰς καὶ
φοβεράς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος καὶ πρότε-
ρον ἐπιδρομὰς τῶν ἄνω τῆς Σκάλας, οἵτινες διακρίνονται
ἐπ' ἀνδρεία, ἡ στενὴ ἐκείνη δίοδος ἦτο ἀληθῆς σταθ-
μὸς ἀναγκαιῶν, ὡς ἄλλαι Θερμοπύλαι, πᾶσαν ὁμίην
πρὸν τὰ πρόσω. Τοῦτου μαρτύριον εἶνε τὸ μικρὸν ἀ-
πέχον τῆς Σκάλας φρούριον, κτίσμα ἰσχυρῶν τότε ἀγά-
θων, ἀλλ' ἤδη κατερειπωθέν. Ἐπλησίασα πρὸς τὸ φρού-
ριον, τὸ ὅποιον σώζεται ἀρκετὰ καλὰ, διατηρουμένων καὶ
τῶν ἐπάλξεων αὐτοῦ ἀκόμη, ἀλλ' ἡ νεαρὰ αὐτοῦ ἡλικία
οὐδεμίαν πρὸς ἀρχαιολογικὴν μελέτην ἀφορμὴν μοι πα-
ρέσχε. Περῆλθον καὶ τοῦτο καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐν τῇ ἐξακκο-
λουθήσει τῆς πορείας μου ἠσθάνομην, εἰμὴ τὸν φοβερὸν
τοῦ ἡλίου καύσωνα καὶ τὴν ὀδυνηρὰν ταραχὴν ἐκ τῆς
ἀνωμαλίας τοῦ τόπου.

Τοιοῦτοτρόπως, προχωροῦντες ἐφθάσαμεν ἀπέναντι
χωρίου τινὸς μικροῦ μὲν καὶ ἀσημάντου σήμερον, ἀλλ'
ἐγκλείοντος σπουδαῖα ἀρχαιολογῆματα καὶ ὀλόκλη-
ρον ἱστορικόν. Τὸ χωρίον τοῦτο καὶ ἄλλοτε ἐπίτηδες
εἶχον ἐπισκεφθῆ. Τοῦτο πρὸς δυσμὰς τῶν Ἰωαννίνων
καὶ ΒΑ τῆς Παραμυθίας κείμενον καὶ Βερνίκον καλού-
μενον διασφᾶζει λείψανα σημαντικὰ ἀρχαίου φρουρίου
καταμαρτυροῦντα τὴν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκμὴν αὐ-
τοῦ. Εἰς τὸ ΔΒ τοῦ χωρίου τοῦτου σφᾶζονται μακρὰν
ἐκτασιν κατέχοντα ἀρκετὰ ἐρείπια ἀρχαίου φρουρίου
εἰς τόπον Καστρὶ ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων καλούμενον. Κα-
τὰ τὰς χειμερινὰς τρικυμίας, ὅποτε μέρη τῶν ἐρείπιων
τούτων ἀποκόπτονται καὶ καταπίπτουσιν, οἱ κάτοι-
κοι ἀνευρίσκουσι χαλκοῦ μέταλλα ἰκανῆς διαμέτρου
Τοιοῦτό τι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἴδω. Οἱ ἐγγχωριοὶ ἐμφο-
ροῦμενοι ὑπὸ τῆς ἰδέας ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχε ποτε ἀρχαία
πόλις δὲν ὤκησαν νὰ πλάσωσι διάφορα μυθεύματα
περὶ κεκρυμμένων ἐν τῷ φρουρίῳ θησαυρῶν. Μεταβαί-
νοντες δὲ ἤδη εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς ὑπαρξέσης πό-
λεως, ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατὰ πρῶτον ἀγόμεθα
νὰ εἰκόσωμεν ὅτι ἐκεῖ ἦτο ἡ ἀρχαία πόλις Βερενίκης,
τὴν ὁποίαν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου Πύρρος πρὸς τι-
μὴν τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ Βερενίκης ἐκτίσσε κατὰ τὴν
μαρτυρίαν τοῦ Πλουτάρχου «Οἰκίσας δὲ Πύρρος πόλιν
ἐν τῇ Χερσονήσῳ τῆς Ἠπείρου, Βερενικίδα αὐτὴν προς
ηγόρευσεν». Περὶ τῆς Βερενικίδος ταύτης ὁ Π. Ἀρα-

βαντηνὸς σημειεῖ ὅτι ἦτο πόλις τῆς Χαονίας πρὸς Δ
τοῦ Βουθρωτοῦ κειμένη πλησίον τῶν Τετρανήσων καὶ
φέρει τὸ σημερινὸν Περτανέσι ὡς παραφθορὰν τῆς λέ-
ξεως Τετρανήσων μολονότι τὸ Περτανέσι τοῦτο θέ-
τει εἰς τὰ παράλια τῆς Θεσσαλίας, ἂν δὲν ἐκληθῆ
ὡς παραδρομὴ ἀντὶ Θεσπρωτίας. (Π. Ἀραβαντιν. χρ.
Τόμ. Β' σελ. 32 καὶ 130).

Ἄλλὰ νομίζω, οὐδεμίαν ἀνάγκη τοιούτων ἐξεζητι-
μένων ὑποθέσεων, ἀρ' οὐ καὶ τὰ πράγματα σχεδὸν
καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ τάσσονται ὑπὲρ τῆς ἰδέας ὅτι ἐκεῖ
ἦτο ἡ προσφιλεῖς τοῦ Πύρρου Βερενίκης. Περὶ τοῦτου
ὅμως βραδύτερον ἴσως θέλομεν ἀφιέρωσιν ἰδιαιτέρως
περισσότερας γραμμὰς, ἐπειδὴ τὸ ζήτημα δὲν δύνα-
ται νὰ ἐξαντληθῆ ἐν τοῖς ὀλίγοις τούτοις.

Ὁ καύσων τοῦ ἡλίου καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον ἀνυ-
πόφορος καὶ δὲν μᾶς επέτρεπε νὰ παραμείνωμεν πε-
ρισσότερον παρὰ τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας πόλεως,
ἀλλ' ἠνάγκαζεν ἡμᾶς νὰ σπεύσωμεν πρὸς τὴν Μο-
νήν Διχουνίου, ὅπερ καὶ ἐπράξαμεν ἀμέσως κατ' ἀνάγκη-
ν, ἐνδομύχως θρηνήσαντες ἐπὶ τῇ οἰκτρᾷ καταστά-
σει τοῦ ἀνθοῦντός ποτε ἐκείνου ἐδάφους.

Μετὰ ἀληθῶς ὀδυνηρὰν ὀδοιπορίαν ἐν μέσῳ δάσους
πυκνοτάτου ἠδυνήθημεν νὰ διακρίνωμεν τὴν ποθου-
μένην Μονήν. Οὐδόλως κατέπληξεν ἡμᾶς ἡ θέσις τοῦ
ἱεροῦ τοῦτου καθιδρύματος· διότι κείται ἐπὶ τοῦ πρα-
νοῦς λόφου τινὸς καὶ περικλείεται πανταχόθεν ὑπὸ
ἀφθόνων δένδρων, τῶν πολιῶν καὶ ἀχωρίστων παντὸς
Μοναστηρίου φίλων. Ἡμεῖθα ἤδη ἐντὸς αὐτῆς τῆς Μο-
νῆς, ὅποτε εἶχομεν τὴν τύχην νὰ δεχθῶμεν ἀφθόνους
περιποιήσεις παρὰ τοῦ ἐκεῖ προσωρινῶς τὰ τῆς Μο-
νῆς ἐπιτετραμμένου, ὅστις σημειωτέον εἶνε λαϊκός. Ἡ-
σθάνομην ἐμαυτὸν πιεζόμενον ἐνδομύχως ὑπὸ λανθα-
νούσης ἀγωνίας, ἐνόσω κατειχόμεν ὑπὸ τῆς ἰδέας
ὅτι πᾶσα σπιθαμὴ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου μέρους, τὸ ὅποιον
ἐπάτουν ἐνέκλειεν ἐκλάμπρους ὅλας ἱστορικὰς σελί-
δας. Ἀσκαρδαμυκτεῖ ἠτένιζον πρὸς τὸ κτίριον ζητῶν
ἐκεῖ νὰ διίδω τὴν περιλάλητον τοῦ Διχουνίου ἀρχαί-
τητα· ἀλλ' εἰς μάτην· ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ πανδα-
μάτορος χρόνου δὲν ἐπέπρωτο νὰ διατηρηθῆ τὸ σεβα-
στὸν ἐκεῖνο καὶ αἰγλήεν τοῦ ναοῦ οἰκοδομημα, ὃ πολ-
λῶν ἀνδρῶν εἶδε γένεα, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἀσημάντων
λείψνων.

Πρὶν ἢ ζητήσω πληροφορίας περὶ τῶν κατὰ τὴν Μο-
νήν παρὰ τῶν διευθυνόντων αὐτήν, ἔσπευσα, ὅπως
μετὰ τὴν προσκύνησιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ κατὰ πρῶτον,
ἀνεύρω ἐν αὐτῷ ἀρχαιολογικὴν τινα σημείωσιν. Δυστυ-
χῶς ὅμως καὶ ἐνταῦθα ἀτυχῆς ὑπῆρξα. Τὸ ἤδη ὑφι-
στάμενον κτίριον δὲν εἶδε τὰς πρῶτας καὶ λαμπρὰς
τῆς ἱστορικῆς Μονῆς ἡμέρας, ἀλλὰ μολὶς ἀριθμεῖ περὶ
τὰ ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη καθὼς φαίνεται ἐκ τῆς σω-
ζομένης ἐπιγραφῆς, ἣν ἐνταῦθα παραθέτω, χωρὶς πο-
σῶς νὰ κολακεύωμαι ὑπὸ τῆς ἰδέας ὅτι παρέχω μέγα
ἀρχαιολογῆμα.

† ΑΝΗΓΕΡΘΗ ΕΚ ΒΑΡΑΘΡΩΝ¹ Ο ΘΕΙΟΣ ΟΥΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ ΜΥΡΟΒΛΗΤΟΥ ΚΑΤΑΤΟ, ϠΔΖΓ (αψξγ) ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΟΚΤΩΒΡΙΟΝ ΚΑΘΙΣΤΟΡΗΘΗ ΚΑΤΑΤΟ, ϠΔΖΕ (αψξε'). ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΙΟΥΛΙΟΝ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΟΣ. ΗΓΟΥΜΕΝΕΥΟΝΤΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ΖΑΧΑΡΙΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΠΑΡ ΟΥΚΑΙ Η ΔΑΠΑΝΗ ΕΓΕΝΕΤΟ²

Διὰ χειρὸς Ἀθανασίου Μοναχοῦ καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ Ἰωάννου καὶ Γεωργίου ἐξ ἐπαρχίας ἐκ τῆς τῶν Ἰωαννίνων, ἐκ Ζαγορίου, ἐκ κόμης Καπεσοῦδου.

Ἐκ τῆς τυπικῆς ταύτης καὶ συνήθους ἐπιγραφῆς οὐδὲν ἄλλο μανθάνομεν. (εἰμὴ τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐσχάτως ἀνεγερθέντος κτιρίου τοῦ ναοῦ, τοῦ ὁποίου βεβαίότατα τὸ ἀρχαῖον οἰκοδόμημα εἶχε καταστραφῆ, τὸν κτίτορα Ζαχαρίαν καὶ τὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀρχιερέα Ἰωαννίνων, ὅστις καὶ ἐν τοῖς ἐπισκοπικοῖς καταλόγοις τοῦ ἀκκαμάτου ἱεράρχου κ. Ἀνθίμου Ἀλεξούδη μνημονεύεται καὶ ἐν ἐπιστολῇ Κυρίλλου τινὸς ἱερομονάχου πρὸς τὸν ἅγιον Δητζίεσ καὶ Ἀρχάφω ἀναφέρεται μάλιστα μετὰ τοῦ ἐπιθέτου Βυζάντιος (Π. Ἀραβαντ. Χρον. Τόμ. Β'. σελ. 227).

Ἠλπίζον ὅτι τὴν φοβερὰν μου ταύτην ἀτυχίαν ἐμελλε νὰ διαδεχθῆ ἐπιτυχία τις. Ἐκολλακεύθη ὅτι ἐπὶ τινος βιβλίου τοῦλάχιστον θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀνα-

γνώσω σπουδαίαν τινὰ εἰδήσιν περὶ τῆς λαμπρᾶς τῆς Μονῆς δρᾶσεως, ἣν ἡ ἱστορία ἀμυδρῶς πως διεφύλαξεν· δυστυχῶς ὅμως ἐγκάρδιος στενχιγμὸς μοὶ ἐπεφυλάσσετο, ὅτε μετὰ λύπης μου παρατήρησα ὅτι αἱ λαμπραὶ ἐκεῖναι καὶ ἱστορικαὶ ἡμέραι οὐδὲ ἴχνος τῆς διαβάσεως αὐτῶν δι' ἡμᾶς κατέλιπον. Ἐζήτησα νὰ ἴδω ἀρχαῖόν τι βιβλίον ἢ γράμμα· ἀλλ' ἡ ἀπάντησις ἐμελλε πολὺ νὰ μὲ λυπήσῃ, καθόσον μεμβράνην σπουδαίας σημασίας μετ' ἄλλων ἀξιολόγων ἀρχαιολογημάτων εἶχεν ὑφαρπάξῃ καὶ οἰκειοποιηθῆ πρό χρόνων σεβάσμιός τις ἐκ τῶν ἐν Ἰωαννίνοις ἱεραρχῶν. Μοὶ παρουσίας Ἀγίαν Γραφήν, πενήτηρον λείψανον, ἐκδόσεως Βουκουρεστίου 1710, δωρηθεῖσαν τῇ Μονῇ ὑπὸ Κλήμεντὸς τινὸς Ἱερομονάχου κατὰ τὸ 1777. Ἐν ταύτῃ ἐκτὸς ὀλίγων ἱατρικῶν πρακτικῶν συνταγῶν ἀνεῦρον σημείωσιν περὶ τῆς Δύστρας, ἧς τὸ κείμενον ἐρ' ὅσον ἠδυνήθη νὰ ἀναγνώσω ἔχει ὡς ἐξῆς.

Ἡ Δύστρα εἶχε παλαιὸν κάστρον, ἡ ὁποία εἶχεν ἐκκλησίας ὀγδόντα, νῦν δὲ ἐκαταστάθησαν ἑπτὰ καὶ λειτουργοῦνται.

εἶνε δὲ αὗται·

Ἅγιος Νικόλαος

Ἅγιος Γεώργιος

Παναγία

Ἅγιος Γεώργιος

Μητρόπολις¹

Ἅγία . . . (δυσανάγνωστον)

Παναγία

Ἅγία Μαρίνα.

Τὴν μίαν ἔλαβον οἱ Δρύτι (δυσανάγνωστον).

Περὶ τῆς Δρύστρας, περὶ ἧς καὶ ἄλλα ἀρχαιότερα σημειώματα ὑπάρχουσιν (*Ἀλήθεια Ἐκκλησιαστικῆ*. Ἔτος Α'. Τεύχ. 15 σελ. 238) δὲν προτίθεμαι νὰ κάμω λόγον ἐνταῦθα, ἅπορον ὅμως εἶνε πῶς εὑρέθη τοιαύτη σημείωσις ἐν τῇ Μονῇ Διχουίνου, σημείωσις διαλευκαίνουσα οὐχὶ ἐγγυαίον τι γεγονός. Ἐπὶ τέλους ἐκ πολυτελοῦς τραπέζης διεσώθη ψιχίον τι ἐκ τῆς μεγάλης πυρᾶς, ἧτις ἐφώτιζε καὶ ἐθέρομαινε θαυμαστικῶς ὅλα τὰ περίεξ μόλις ἀνεφάνη ἀσθενῆς τις σπινθήρ.

Ἐνεκα τῆς πυκνοτάτης ἀχλύος, ἧτις ἦτο ἐπικαυμένη ἐπὶ ὅλου τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος τῆς Μονῆς, κατ' ἀνάγκην ἔσπευσα νὰ ζητήσω πληροφορίας περὶ τῆς παρούσης αὐτῆς καταστάσεως καὶ λειτουργίας. Ἡ πρώτη κακὴ ἐντύπωσις ἐσχηματίσθη ἀμέσως ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὅτι ἔλειπεν ἐν αὐτῇ ὁ κατάλληλος διευθυντής,

1) Φαίνεται ὅτι ἡ λέξις Μητρόπολις κατὰ λάθος εἶνε γεγραμμένη κάτωθεν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ εὑρίσκηται παρακλειῶς ὀνόματος ἐκκλησίας τινός, ἵνα ἀποτελεῖται οὕτως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκκλησιῶν ἑπτὰ, ὡς γράφει ἐν ἀρχῇ.

1) Προφανῶς ἐσφαλμένον ἀντὶ ἐκ ΒΑΘΡΩΝ.

2) Εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας παρὰ τὴν θύραν εἶνε ἐξωγραφημέναι δύο εἰκόνες παριστάνουσαι, ἡ μὲν τὸν ῥηθέντα Ζαχαρίαν, ἡ δὲ ἑτέρα Ἀνθίμον τινὰ Ἱερομόναχον, ἐφημέριον τῆς Μονῆς, ὅστις ἐφρονεῖται ὑπὸ τῶν ποιμένων ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς ἀφοσιώσεως αὐτοῦ εἰς τὰ ποιμνία· διότι ἐν ᾧ οἱ ποιμένες κοιμώμενοι παρημέλουν τὴν βοσκήν τῶν ποιμνίων τηροῦντες αὐτὰ κεκλεισμένα, ὁ Ἀνθίμος αὐτὸς ἦνοιγεν εἰς αὐτὰ τὴν θύραν, ἵνα ἐξέλθωσι πρὸς νομήν. Τοῦτο οἱ ποιμένες θεωρήσαντες ὡς ἐξ ἕνου τινὸς προεργόμενον καιροφυλακτῆσαντες ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐφόνευσαν. Ὑπάρχει μάλιστα καὶ ὀπῆ τις ἐσκαμμένη ἐπὶ τῆς εἰκόνης τοῦ Ἀνθίμου, δεικνύουσα τὸ μέρος, εἰς ὃ ἐβλήθη ὁ ῥηθεὶς ἱερομόναχος. Τὴν ὀπῆν ταύτην δεικνύων μετὰ χαρᾶς διηγεῖται τὴν σχετικὴν παράδοσιν ὅτι τῆς Μονῆς ἐπιτετραμμένος Γιώτης Τζοβάρας καλούμενος, ὅστις ἂν καὶ ἀγράμματος ἐντελῶς διευθύνει αὐτὴν ἐκ τῶν ἐνότων, διακρινόμενος διὰ τὸν ποδὸς τὴν Μονὴν ζῆλον αὐτοῦ καὶ ἔχων τὴν ιδιότητα πάντοτε νὰ μαντεύῃ τὴν ὥραν ἐν καιρῷ νυκτὸς καὶ ἡμέρας καὶ εἰς οἰανδήποτε ὥραν τοῦ ἔτους χωρὶς νὰ ἔχη τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν ὠρολογίου.

ὁ ἡγούμενος αὐτῆς. Ἡ ἱκανὴ τῆς μονῆς περιουσία ἐμπει-
πιστευμένη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀγραμμάτου διαχειρι-
στοῦ, θὰ διέτρεχε τὸν ἔσχατον κίνδυνον, τὸν περὶ ὑπάρ-
ξεως ἀγωνιζομένη ἀγῶνα, ἐὰν μὴ προφρόνως ἀνελάμ-
βανε τὴν ὑποστήριξιν τῶν συμφερόντων αὐτῆς ὁ ἐν Ἰω-
αννίνοις βέκτης ἀνὴρ ἀξιότιμος κ. Στέφανος Μ. Ἀ-
ράρης, ὅστις ὡς ἀληθῶς ἀκοίμητος Ἄργος ἐπαγρυπνεῖ
κατὰ πάσης πρὸς βλάβην τῆς Μονῆς ἐπιβολῆς. Οὐχὶ
πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἡ Μονὴ Διχουνίου εἶχε φοβεράν περι-
ουσίαν ἔχουσα ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς μετὰ τῆς ἐξ
αὐτῆς ἀμέσως καὶ σήμερον ἐξαρτωμένης ἱεράς μονῆς ἐπ'
ὀνόματι τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τιμωμένης καὶ πρὸς Δ τῆς
πρώτης κειμένης, ἐκτὸς τῶν νῦν ὑφισταμένων κτημάτων,
αἰγοπροβάτων καὶ λοιπῶν τοιούτων, τὴν περίφημον τοῦ
Ῥωμανοῦ Μονῆν,¹ τὴν ἐν τῷ χωρίῳ Δοβλάξ² πεδιά-
δα Βασιάνη καλουμένην, τὴν Μονὴν τῆς Ἁγίας Κυρια-
κῆς ἐν Μάζῃ³ καὶ τὴν τῆς Παναγίας⁴ ἐν Κου-
ρέντοις. Σήμερον αὕτη εἶνε σχεδὸν ἐστερημένη ὄλων
τούτων τῶν προσόδων διότι ἐκάστη τῶν ῥηθεισῶν μο-
νῶν ἡ ἐκηρίχθη ἐν περιστάσει ἀνεξάρτητος ἢ συνεπεία
τοῦ χρόνου καὶ τῶν καιρῶν περιήλθεν εἰς μαρασμὸν καὶ
ἀποσύνθεσιν. Ἡ σημερινὴ περιουσία τοῦ Διχουνίου περιο-
ριζομένη εἰς ἱκανὰς γαλας ὡς κτηματικὴν περιουσίαν
μετὰ καὶ τῆς περιλαλήτου Λαλίτζης⁵ καὶ εἰς γενναῖον
ἀριθμὸν ζωντανῶν κατατρίβεται κακῶς διαχειριζομένη
καὶ ἐν οὐδέοντι κατασπάταλωμένη. Γνωστὸς βεβαίως
εἰς πάντας εἶνε ὁ λόγος τῆς συστάσεως τῶν μοναστη-
ρίων καὶ ὁ προορισμὸς αὐτῶν, καθ' ὃν ὀφείλουσιν ἀντὶ τὰ
παρέχουσιν ἐκάστοτε εἰς τοὺς κηφῆνας τῶν πέριξ χωρίων
τὰ γλίσχα μέσα πρὸς συντήρησιν αὐτῶν καὶ διαιώνισιν
καὶ τῆς κακοηθείας, μετὰ αὐστηρὰν καὶ λελογισμένην
οἰκονομίαν πᾶν περίσσευμα νὰ διαθέτωσιν ὑπὲρ τοῦ ἀ-
σβέστου λύχνου τῆς παιδείας καὶ τῶν φώτων, δι' ὧν ἡ
ἀργία καὶ ἡ ἐσχάτη κακοήθεια ἀπὸ τῶν μερῶν ἐκείνων
ἴσως ἤθελεν ἀρθῆ. Ἐξοδεύεται καθ' ἕκαστον μῆνα ἐκτὸς

1) Μονὴ καὶ σήμερον ὑφισταμένη παρὰ τὸ δμώνυμον χωρίον
ἀνήκον εἰς τὸ τμήμα Τσαρκόβιστης.

2) Χωρίον μικρὸν τοῦ τμήματος Παραμυθίας.

3) Χωρίον πρὸς Δ τῶν Κουρέντων. Ἡ ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ
Μονὴ τῆς Ἁγίας Κυριακῆς οὕσα καὶ νῦν κτῆμα τῆς παρὰ τὰ
Κούρεντα Μονῆς Ἀγγελωμάχου (ἡ Ἀγγελωμάρκου) κατακρα-
τεῖται ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ βηθέντος χωρίου Μάζῃ ἕνεκα τῆς
ἀβελτηρίας τοῦ ἡγουμένου [Χρυσάνθου τῆς μονῆς Ἀγγελωμάρ-
κου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου εἶνε ἐκδοδόμενον ταπίον μάλιστα ἀ-
ποδίδον αὐτῷ πᾶν δικαίωμα ἐπὶ τῶν κτημάτων τῆς Ἁγίας
Κυριακῆς.

4) Περὶ τῆς Παναγίας, ἥτις σήμερον εἶνε ἀπλοῦν ἐκκλησι-
στῆριον θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἐν προσεχῇ ἡμῶν ἄρθρῳ περὶ τῶν
Κουρέντων.

5) Περὶ τῆς Λαλίτζης ταύτης, ἥτις εἶνε κώμη ὀλίγον τοῦ Μο-
ναστηρίου ἀπέχουσα πολυστῆς ὑφίσταται δίκη μετὰ τοῦ κ. Στ.
Ἀράρη καὶ τινων μπεύδων διεκδικούντων παρανόμως δικαίωμα-
τα ἰδιοκτησίας ἐπ' αὐτῆς. Πιστεύομεν ὅτι ἐπὶ τέλους τὸ δίκαιον
θὰ θριαμβεύσῃ.

τῶν ἄλλων περὶ τὰς ὀκτακοσίας πεντήκοντα ὀκάδας
τροφίμων πρὸς διατροφήν ἀπλουστᾶτων τῆς Μονῆς λυ-
μεῶνων, ἐνῶ αὕτη στερεῖται οὐχὶ πλέον ἡγουμένων, ἀλ-
λὰ καὶ κληρικῶν τινος ἐφημερίου, ὅστις τακτικῶς κατὰ
τὰς ἐορτὰς νὰ λειτουργῇ ἐν αὐτῇ!!! Πράγμα φοβερόν,
φοβερώτατον, ἐν ᾧ κατὰ τὰς δοθείσας ἡμῖν πληροφο-
ρίας οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐν τῇ Μονῇ διαιτώμενοι καὶ τὸ προ-
σωπικὸν αὐτῆς ἀποτελοῦντες ἀνέρχονται μέχρι τοῦ ἄγαν
σεβαστοῦ ἀριθμοῦ εἴκοσι καὶ δύο. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο
μόνον διότι οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων κατατρυχο-
μένοι ὑπὸ τῆς πείνης, ἕνεκα τῆς ἀργίας καὶ τῆς φυσικῆς
τοῦ τόπου ἀστοργίας, καταφεύγουσιν ἐκεῖ καθημερινῶς,
ὡς ἀδηφάγα ὄρνεα ἐπὶ παχύ, ἀλλ' ἀναίσθητον πτώμα
ἀτασθάλως κατατρώγοντα τὴν περιουσίαν τῆς Μονῆς
ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι εἶνε μονστήρι. Ἐὰν δὲ κανεὶς
ἤθελεν ἐπισκεφθῆ τὰ περὶ τὴν Μονὴν χωρὶα μετὰ λύπης
αὐτοῦ μεγίστης ἤθελε παρατηρήσῃ ὅτι οὐδαμοῦ λειτουρ-
γεῖ ἔστω καὶ γραμματοδιδασκαλεῖον, ἂν μὴ ἀπαιτήσω-
μεν Δημοτικὴν σχολήν, ἐκτὸς ἂν ποτε ἐν εἶδει κομῆτου
ἀναφανῆ που τοιοῦτό τι καὶ τοῦτο μόνον δι' ὀλίγους
μῆνας καὶ κακῶς ἔχον π. χ. εἰς τὸ χωρίον Ῥαδοβίζι,
ἡμίσειαν ὥραν ἀπὸ τῆς Μονῆς ἀπέχον κατὰ τὸ λῆξαν
ἔτος εἶχε διορισθῆ γραμματοδιδασκαλὸς τις ἀντὶ τριακο-
σίων σχεδὸν γροσίων (sic) πολὺ ἀργὰ μάλιστα κατὰ
τὸν Μάρτιον ὅμως εἶχε παραιτηθῆ, ἐπειδὴ δὲν ἐπληρώθη
τὸ εὐτελὲς αὐτοῦ μισθᾶριον, μετὰ τὴν ἀρνησιν τοῦ τὰ
τῆς Μονῆς ἐπιτετραμμένου νὰ παράσχῃ ὑποσχεθὲν ἐπί-
δωμα. Δὲν θὰ ἦτο μυριάκις προτιμότερον τὰ χάριν τῶν
κηφῆνων διατιθέμενα χρήματα νὰ χρησιμοποιηθῶσι χά-
ριν ἠθικῶν καὶ κοινωφελῶν πράξεων; Ἡ ἀνέλιξις ὄλων
αὐτῶν τῶν σχολιῶν παρατηρήσεων μοὶ προῦξένησεν ὀδυ-
νηρότατον αἶσθημα· ἀπῆλθον ἐκ τῆς Μονῆς ἀποκομιζῶν
τὰς χειρίστας ἐντυπώσεις ὡς ἐκ τῆς οἰκτοῦς καταστά-
σεως· ἐλυπήθην, ἀλλὰ τί ἠδυνάμην νὰ πράξω. Οἱ δυνά-
μενοι καὶ οἱ ἀρμόδιοι εἴθε νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς λύσεως καὶ
διευθετήσεως τοιούτων ζωτικῶν ζητημάτων ἐνδιαφε-
ρόντων οὐχὶ ἄτομα, ἀλλ' ὀλόκληρον παρελθόν καὶ παρόν,
τὴν κοινωνίαν ὅλην.

Ἐν Κουρέντοις, τὴν 12 αὐγούστου 1894,

M. I. ΖΙΑΚΑΣ.